

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7So/34/2016
Identifikačné číslo spisu: 7015201075
Dátum vydania rozhodnutia: 23.11.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:7015201075.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu: JUDr. Zdenky Reisenauerovej, a členiek senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a JUDr. Eriky Čanádyovej, v právnej veci navrhovateľa Ing. A. B., bytom W., proti odporkyni Sociálna poisťovňa, ústredie, Ulica 29. augusta 8, Bratislava, o starobný dôchodok, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 12. februára 2016, č.k. 9Sd/52/2015-22, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 12. februára 2016, č.k. 9Sd/52/2015-22, p o t v r d z u j e .

Navrhovateľovi náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

1.

Krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil podľa § 250q ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) rozhodnutie odporkyne z 8. júla 2015, č. XXX XXX XXXX X., v spojení so zmenovým rozhodnutím z 30. októbra 2015, č. XXX XXX XXXX X.. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 250k ods. 1 a § 250l ods. 2 OSP tak, že navrhovateľovi náhradu trov konania nepriznal.

Rozhodnutím z 8. júla 2015, č. XXX XXX XXXX X, v spojení so zmenovým rozhodnutím z 30. októbra 2015, č. XXX XXX XXXX X, odporkyňa zamietla žiadosť navrhovateľa o starobný dôchodok z 19. marca 2015, pretože nesplnil podmienky uvedené v § 65 a § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 555/2007 Z.z. a § 21 a § 174 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov. Odporkyňa dôvodila tým, že z dôvodu, že v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/ zákona č. 100/1988 Zb. navrhovateľ získal iba 4 151 dní, t.j. 11 rokov a 136 dní, nárok na starobný dôchodok mu dovŕšením 55 rokov veku, t.j. k 22. októbru 2009, nevznikol. Podľa § 174 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. občan, ktorý vykonával pred 1. januárom 2000 zamestnanie I. pracovnej kategórie, prípadne službu I. alebo II. kategórie funkcií, má po 31. decembri 1999 nárok na starobný dôchodok tiež, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň 56

rokov, ak bol zamestnaný najmenej 14 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/ prípadne 9,5 roka, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 19 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/, alebo 19 rokov v službe I. kategórie funkcií. Podmienkou vzniku nároku na starobný dôchodok podľa uvedeného ustanovenia je, že zamestnanie I. pracovnej kategórie alebo služba I. alebo II. kategórie funkcií trvali k 31. decembru 1999. Uvedenú podmienku navrhovateľ nespĺnil vzhľadom na to, že zamestnanie zaradené do I. pracovnej kategórie bolo ukončené 22. januára 1992. Podľa potvrdenia Rudných baní š.p. Banská Bystrica z 29. mája 2015 bol navrhovateľ zaradený do I. pracovnej kategórie v rokoch 1980 až 1992 z toho dôvodu, že nevykonával funkciu so stálym zaradením v podzemí. Funkcie samostatný energetik a revízny technik nie sú zaradené ako funkcie so stálym pracoviskom v podzemí, preto nie je možné v jeho prípade zaradiť vykonávanú prácu do zvlášť zvýhodnenej I. AA pracovnej kategórie. Ako doba zamestnania v I. alebo II. pracovnej kategórii pred 1. januárom 2000 sa podľa § 14 ods. 5 zákona č. 100/1988 Zb. započítava doba výkonu práce podľa opisu pracovnej činnosti uvedeného v rezortnom zozname príslušného ústredného orgánu a za podmienok podrobnejšie určených v rezortnom zozname. Nakoľko navrhovateľ v období od 28. januára 1992 do 31. decembra 1999 nebol zamestnancom štátneho podniku ani obchodnej spoločnosti, ktorá vznikla zo štátneho podniku, uvedené obdobie bolo započítané v III. pracovnej kategórii. Nárok na starobný dôchodok navrhovateľovi vznikne dovŕšením 62 rokov veku dňom 22. októbra 2016. Zmenovým rozhodnutím z 30. októbra 2015 č. XXX XXX XXXX X odporkyňa doplnila odôvodnenie rozhodnutia o citáciu § 17 a § 18 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. a uviedla, že rezortný zoznam zamestnaní používa zamestnávateľ a zariadenie zamestnaní vykonávaných jednotlivými zamestnancami do zvýhodnených pracovných kategórií. Ďalej uviedla, že nie je možné zaradiť do preferovanej pracovnej kategórie a hodnotiť dobu zamestnania v I. a II. pracovnej kategórii zamestnanie, ktoré nie je menovite uvedené v rezortnom zozname. Výkon zamestnania samostatne zárobkovo činné osoby nie je možné nikdy zaradiť do preferovanej pracovnej kategórie, nakoľko samostatne zárobkovo činná osoba nepatrila pod orgán, ktorý vydával rezortný zoznam a teda výkon takejto činnosti nemôže byť zaradený do rezortného zoznamu.

Podľa krajského súdu vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že v roku 1991 zanikol podnik ŽELBA Železorudné bane Spišská Nová Ves, podnikové riaditeľstvo. Navrhovateľ od roku 1991 pracoval ako samostatne zárobkovo činná osoba a vykonával činnosť revízneho technika elektrických zariadení v podzemí banského závodu SIDERIT, Nižná Slaná. Ako živnostník vykonával tie isté práce a činnosti, ako predtým, keď bol v pracovnom pomere, pričom živnostenský list mu bol vydaný v predmete činnosti na tie isté práce aké vykonával v pracovnom pomere. Tieto roky mu odporkyňa v I. pracovnej kategórii nezhodnotila. Z vykonaného dokazovania tak vyplynulo, že navrhovateľ v období od 28. januára 1992 do 30. júna 2004 nebol zamestnancom zamestnávateľa, ktorý by podľa druhu a rozsahu vykonávanej pracovnej činnosti viedol evidenciu na účely dôchodkového zabezpečenia, na základe ktorej by mohol byť podľa príslušného rezortného zoznamu zaradený do zvýhodnenej pracovnej kategórie. Na základe vykonaného dokazovania krajský súd dospel k záveru, že odporkyňa dostatočne zistila skutkový stav veci. Mal za preukázané, že navrhovateľ nespĺnil podmienky pre hodnotenie obdobia dôchodkového poistenia od 28. januára 1992 do 30. júna 2004 vo zvýhodnenej pracovnej kategórii. Preskúmané rozhodnutia z tohto dôvodu považoval krajský súd za súladné so zákonom a preto ich podľa § 250q ods. 2 OSP potvrdil.

O náhrade trov konania krajský súd rozhodol podľa § 250k ods. 1 s použitím § 250l ods. 2 OSP. Navrhovateľovi náhradu trov konania nepriznal, lebo v konaní nebol úspešný.

2.

Navrhovateľ sa proti rozsudku krajského súdu včas odvolal. Napadnutý rozsudok považoval za nesprávny z dôvodu, že krajský súd nesprávne zistil skutkový stav a s jeho hodnotením sa nestotožnil. Uviedol, že od roku 1992 až do roku 2008 vykonával tie isté funkcie, to isté zaradenie, ktoré malo takú istú pracovnú náplň a dokonca na tých istých pracoviskách ako predtým, a to napriek tomu, že ich nevykonával v pracovnom pomere s predchádzajúcim zamestnávateľom Železnorudné bane š.p.. V roku 1992 po vykonaných organizačných zmenách a opatreniach u dovtedajšieho zamestnávateľa

Železnorudné bane š.p. bol nútený prejsť na živnosť a práce vykonávať v rámci živnosti. Na pracovnom zaradení a na vykonávanej práci, pracovnej činnosti a pracovnej náplni sa však nič nezmenilo. Nadalej vykonával tie isté pracovné činnosti ako predtým a na tých istých pracoviskách v podzemí. Teda nepretržite vykonával práce a pracoval ako revízny technik elektrických zariadení a ťažných strojov v podzemí a tieto práce vykonával na tom istom pracovisku ako predtým a to v závode SIDERIT Nižná Slaná, ktorý prešiel v rámci svojho vývoja a transformácií rôznymi právnymi formami, čo však nič nemenilo na ním vykonávanej práci. Pravdivosť tvrdení môže dosvedčiť svedkami. Rozsudok krajského súdu navrhol zmeniť a rozhodnutie odporkyne zrušiť.

3.

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu navrhla rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdiť.

4.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v medziach podaného odvolania (§ 212 ods. 1 OSP v spojení s § 246 ods. 1 veta prvá OSP), odvolanie prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá OSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk <. (§ 156 ods. 1 a ods. 3 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá a § 211 ods. 2 OSP) a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa nie je dôvodné.

Podľa § 491 ods. 1, 2 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“), ak nie je ďalej ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Právne účinky, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona zostávajú zachované. Ak sa tento zákon použije na konania začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, nemožno uplatňovať ustanovenia tohto zákona, ak by boli v neprospech žalobcu, ak je ním fyzická alebo právnická osoba.

Podľa § 492 ods. 2 SSP odvolacie konania podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Predmetom súdneho konania bolo posúdenie zákonnosti postupu a rozhodnutia o zamietnutí žiadosti navrhovateľa o starobný dôchodok odo dňa dovŕšenia 55 rokov veku.

Podľa § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie sa priznávajú do 31. decembra 2023.

Podľa § 14 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov zamestnania sú na účely dôchodkového zabezpečenia zaradené do 31. decembra 1999 podľa druhu vykonávaných prác do troch pracovných kategórií. Zamestnania I. a II. pracovnej kategórie sú uvedené v rezortných zoznamoch zamestnaní zaradených do I. a II. pracovnej kategórie vydaných pred 1. júnom 1992; do III. pracovnej kategórie patria zamestnania, ktoré nie sú zaradené do I. alebo II. pracovnej kategórie.

Podľa § 14 ods. 2 písm. a/ - l/ zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov do I. pracovnej kategórie sú zaradené zamestnania, v ktorých sa vykonávajú sústavne a v priebehu kalendárneho mesiaca prevažne rizikové práce, pri ktorých dochádza v častom a trvalým poruchám zdravia pracujúcich pôsobením škodlivých fyzikálnych a chemických vplyvov.

Podľa § 14 ods. 5 zákona č. 100/1988 Zb. ako doba zamestnania I. (II.) pracovnej kategórie sa za dobu pred 1. januárom 2000 započítava doba výkonu práce podľa opisu pracovnej činnosti uvedeného v

príslušnom rezortnom zozname a ďalšie doby za podmienok a v rozsahu ustanovených v predpisoch platných pred 1. júnom 1992; organizácie na tieto účely vedú príslušnú evidenciu.

Ako zamestnanie zaradené do I. (II.) pracovnej kategórie sa hodnotí do 31. decembra 1999 aj zamestnanie vykonávané v obchodných spoločnostiach, ktoré vznikli zo štátnych podnikov. Podmienkou takého hodnotenia zamestnania je, že štátny podnik používal rezortný zoznam zamestnaní zaradených do I. a II. pracovnej kategórie ministerstva alebo iného ústredného orgánu štátnej správy, do ktorého pôsobnosti patril. Ustanovenie § 14 ods. 5 platí obdobne (§ 16 zákona č. 100/1988 Zb.).

Podľa § 21 ods. 1 písm. c/ zákona č. 100/1988 Zb. občan má nárok na starobný dôchodok, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/.

Podľa § 174 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. občan, ktorý vykonával pred 1. januárom 2000 zamestnanie v I. pracovnej kategórii, prípadne službu v I. alebo II. kategórii funkcií, má po 31. decembri 1999 nárok na starobný dôchodok tiež ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň

- a) 56 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 14 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/, prípadne 9,5 roka, ak ide o také zamestnanie uránových baniach, alebo 19 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/, alebo 19 rokov v službe
- b) 57 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 13 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/, prípadne 9 rokov, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 18 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/, alebo 18 rokov v službe I. kategórie funkcií,
- c) 58 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 12 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/, prípadne 8 rokov, ak ide o také zamestnanie uránových baniach, alebo 16 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/, alebo 16 rokov v službe I. kategórie funkcií, alebo 17,5 roka v službe v II. kategórie funkcií, alebo
- d) 59 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 11 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/, prípadne 7,5 roka, ak ide o také zamestnanie uránových baniach, alebo 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/, alebo 15 rokov v službe I. alebo II. kategórie funkcií.

Podľa § 174 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. podmienkou vzniku nároku na starobný dôchodok podľa odseku 1 i e, že zamestnanie I. pracovnej kategórie alebo služba I. alebo II. kategórie funkcií trvali k 31. decembru 1999.

Medzi účastníkmi konania nebolo sporné, že žiadateľ o starobný dôchodok -navrhovateľ, ktorý bol zamestnancom Železnorudných baní š.p. Banská Bystrica bol v rokoch 1980 až 1992 zaradený do I. pracovnej kategórie. Od 28. januára 1992 bol zúčastnený na dôchodkovom zabezpečení a dôchodkovom poistení ako, nie ako zamestnanec. To znamená, že v období od samostatne zárobkovo činná osoba 28. januára 1992 do 31. decembra 1999 nebol zamestnancom štátneho podniku ani obchodnej spoločnosti, ktorá vznikla zo štátneho podniku.

Medzi účastníkmi konania je tak sporné započítanie obdobia navrhovateľa od 28. januára 1992 do 31. decembra 1999 v III. pracovnej kategórii.

Medzi účastníkmi nebolo sporné, že navrhovateľ vykonával prácu revízneho technika elektrických zariadení a ťažných strojov v podzemí v závode SIDERIT Nižná Slaná ako zamestnanec do 22. januára 1992 a k tomuto dňu v tomto zamestnaní získal 11 rokov a 136 dní.

Spornou zostala otázka, či obdobie od 28. januára 1992 do 30. júna 2004, v ktorom období navrhovateľ vykonával prácu revízneho technika elektrických zariadení a ťažných strojov v podzemí ako samostatne zárobkovo činná osoba, možno hodnotiť vo zvýhodnenej pracovnej kategórii, a teda či výkon činnosti vo zvýhodnenej pracovnej kategórii má vplyv na zníženie vekovej hranice pre vznik nároku na starobný dôchodok (§ 21 ods. 1 písm. c/, resp. § 174 ods. 1 zákona č. 100/88 Zb.) a na jeho výšku.

Pracovné kategórie boli zrušené od 1. januára 2000.

Odvolací súd, zhodne ako krajský súd z obsahu spisov vrátane administratívneho spisu odporkyne zistil, že navrhovateľ v období od 28. januára 1992 do 30. júna 2004 vykonával prácu revízneho technika elektrických zariadení a ťažných strojov v podzemí. Z Prílohy č. 1 k žiadosti o starobný dôchodok odvolací súd zistil, že aj v neskoršom období bol striedavo samostatne zárobkovo činnou osobou a nezamestnaným evidovaným na ÚPSVR Rožňava.

Podľa § 17 zákona 100/1988 Zb. ústredné orgány štátnej správy republík, v ktorých odboroch pôsobnosti sa vykonávajú práce, ktoré odôvodňujú, aby zamestnania boli zaradené do I. alebo II. pracovnej kategórie, vydávajú po dohode s Federálnym ministerstvom práce a sociálnych vecí a príslušným ministerstvom práce a sociálnych vecí republiky svojimi výnosmi rezortné zoznamy zamestnaní zaradených do I. a II. pracovnej kategórie. Za ostatné ústredné orgány a organizácie republík, v ktorých odboroch pôsobnosti sa vykonávajú práce, ktoré odôvodňujú, aby zamestnania boli zaradené do I. a II. pracovnej kategórie, vydáva tieto zoznamy svojím výnosom príslušné ministerstvo práce a sociálnych vecí republiky po dohode s Federálnym ministerstvom práce a sociálnych vecí. Osobitné zákony ustanovia, ktoré zamestnanie vykonávané v odboroch pôsobnosti ústredných orgánov štátnej správy, ostatných ústredných orgánov a organizácií federácie sa zaraďujú do I. a II. pracovnej kategórie.

Podľa § 18 ods. 1 zákona 100/1988 Zb. ako doba zamestnania I. (II.) pracovnej kategórie sa započítava doba výkonu práce podľa opisu pracovnej činnosti zamestnania uvedeného v príslušnom rezortnom zozname zamestnaní zaradených do I. a II. pracovnej kategórie na účely dôchodkového zabezpečenia.

Navrhovateľ v období od 28. januára 1992 do 30. júna 2004 nebol zamestnancom zamestnávateľa, ktorý by podľa druhu a rozsahu vykonávanej pracovnej činnosti viedol evidenciu na účely dôchodkového zabezpečenia, na základe ktorej by mohol byť podľa príslušného rezortného zoznamu zaradený do zvýhodnenej pracovnej kategórie.

Hodnotenie samostatnej zárobkovej činnosti vo zvýhodnenej kategórii neumožňoval zákon č. 100/1988 Zb. ani pred zrušením pracovných kategórií.

Vzhľadom na uvedené odvolací súd dospel k záveru, že odporkyňa dostatočne zistila skutočný stav vecí a mal za preukázané, že navrhovateľ nespĺnil podmienky pre vznik nároku na starobný dôchodok ani podľa § 274 zákona č. 461/2003 Z.z. v spojení s § 21 zákona č. 100/1988 Zb. ku dňu dovŕšenia 55. roku veku, keďže nezískal v I. pracovnej kategórii potrebnú dobu, ani podľa § 274 zákona č. 461/2003 Z.z. v spojení s § 174 ods. 1 písm. a/ a ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. ku dňu dovŕšenia 56-eho roku veku (nezískal 15 rokov zamestnania v I. pracovnej kategórii v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/ a takéto zamestnanie u neho netrvalo k 31. decembru 1999).

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok krajského súdu podľa § 250ja ods. 3 v spojení s § 246c ods. 1 a s § 219 ods. 1, 2 OSP a § 492 ods. 2 SSP potvrdil ako vecne správny. Náhradu trov odvolacieho konania, odvolací súd účastníkom konania nepriznal (250k ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 OSP s § 224 ods. 1 OSP), lebo navrhovateľ v odvolacom konaní úspešný nebol a odporkyňa trovy odvolacieho konania nevznikli.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.